Pomazání Davida

Původ materiálu
Tomáš Pavelka
Pořadí v lekci
58

1 Samuelova 16

Postřehy pro učitelku

Jak dlouho ještě budeš nad Saulem truchlit? (1) Samuel nedělá chybu, že nad Saulem truchlí. I nám je líto Saula i všeho, protože není zcela zlý a bezbožný. Udělal i dobré věci, prokázal statečnost, mnoha lidem také pomohl. O to je horší, že v ničem nedokázal být důsledný. Chtěl dělat Boží věc, zároveň se ale chtěl všem zavděčit, zároveň nechtěl moc riskovat. Krátce, Saul nikdy plně nedůvěřoval Bohu. Bůh byl pro něj někdo vzdálený, kdo nemá pochopení, kdo nerozumí životu. Hřích Saula je vlastně v tom, že nevěří, že jej Bůh povolal. Nevěří, že jej Bůh miluje a chce pro něj dobré. Jak říká apoštol Jakub (2,19): „Ty věříš, že je jeden Bůh. To je správné. I démoni tomu věří, ale hrozí se toho."

Hospodin tedy Samuela otcovsky utěšuje: Už na to nemysli. Bůh jistě lituje hříchů člověka, ale nikdy není vysílen smutkem, nikdy není zoufalý. Žádné lidské selhání, žádné zklamání z člověka ho neochromí, nezbaví moci. Je stále Otcem, který ví, který jedná, který vede dál.

Jak mohu jít? Saul o tom uslyší a zabije mě. (2) Protože Saul nevěří Bohu, nevěří ani lidem. Jeho velká nesmělost, malá sebedůvěra, se snadno mění v pocit, že jej druzí ohrožují, v žárlivost. Kéž by to bylo tak, že by malé sebevědomí vedlo člověka k pokoře! Naopak, většinou vede ke zdůrazňování vlastní důležitosti, kterým se člověk marně snaží sám sebe přesvědčit, že má cenu. A tady to vidíme: Samuel má Saula rád, ale Saul by ho klidně zabil. Je to jednostranná láska; láska by měla být opětována. Saul nenávidí ty, kteří ho mají rádi – později třeba Davida. Hospodin takovou lásku přechází, je nad ní povýšen.

řekneš: Přicházím obětovat Hospodinu. (2) Hospodin radí Samuelovi lest. Mohlo by nás to zarazit – Hospodin je přece Pravda. Ale pravda neznamená říct všem všechno, co vím. Poslední pravda je důvěřovat v Hospodina, že je vládcem všeho a co činí, dobře činí. Samuel je ochromen strachem, tak trochu „stahuje kalhoty půl kilometru před brodem". Hospodin mu odpovídá: Situace není tak neřešitelná, jak se zdá. Přemýšlej, prostě mu řekni, že jdeš obětovat. Samuel pak také skutečně obětuje – pravda je totiž nejlepší lest. Že si Bůh vyhlédl

jiného krále, to už Samuel Saulovi také řekl. Saul se jen nedozví kdy, kde a koho. Nemá na to tajemství právo; je to tajemství důvěry v Hospodina, tajemství dobrosrdečnosti, kterou on nemá. Tak i my, když víme něco spíše důvěrného, citlivého, přemýšlejme dobře, kdo je hoden to znát.

vyděšení starší města mu spěchali vstříc (4) Už se stalo, co Samuel předpovídal – království přineslo lidu strach, poníženost. Koho se bojí ti starší? Saulovy pomsty? Ale bojí se už samotného Samuela, Samuelova příchodu, který by jim mohl přinést problémy. Prostě, ať jim dají všichni pokoj, ať si jich raději nikdo nevšímá. A tak velká moc krále, místo aby lidem přinesla jednotu, po které toužili, působí naopak, že se každý raději stará jen sám o sebe, o své hnízdečko, o svůj píseček.

pozval je k obětnímu hodu (5) Slavnosti se tedy neúčastní všichni, ale jen vybraná rodina. Jišaj je zřejmě jeden ze starších města, možná náčelník. Betlém je malé městečko a Jišaj tedy malý náčelník. A přesto, že je David nejmenší ze svých bratrů, má „šlechtický“ původ. I u Krista v evangeliích se připomíná, že byl z Davidova rodu. Není od věci, když člověka trochu zavazuje jeho původ, jeho rodina – a zároveň, když ví, že původ sám o sobě nic neznamená, pokud mu člověk nedělá čest. Člověk, který vzejde „z chudých poměrů“ se za to může celý život stydět a tím více dávat najevo svou důležitost. A na druhou stranu, „synáček“ z dobré rodiny má často pocit, že mu celý svět patří a že už nemusí v životě nic udělat. Kristus je z Davidova rodu, i proto má zdravé sebevědomí, jde mu o věc a „nehledá sám sebe“. Zároveň ale říká, že mesiáš není Davidův syn – původ možná může něčemu přispět, ale podstata v něm není.

Nehleď na jeho vzhled ani na jeho vysokou postavu (7) Se vzhledem je to podobné. Snadno se říká „co je důležité, je očím neviditelné“. Ale, řečeno hrubě, na dobré srdce člověk děvče nesbalí; a vice versa. Každý tedy říká „to důležité je uvnitř“, ale nikomu se příliš nechce se tím v praxi řídit. Ošklivíí lidé mají těžší život. Co zde Hospodin říká, je evangelium – Hospodin zaslibuje vysvobození z často krutých, nelítostných skutečností tohoto světa ve svém království; drsnost světa však zatím stále panuje a je s tím třeba počítat.

Ani se proto nemá zavrhovat tělesná krása. Ta je v životě darem, výhodou; otevírá dveře. Jako každý dar, i tento je z podstaty dobrý a je od Hospodina. Ale důležité je daru nezneužívat, důležité je zůstat pokorný a nechlubit se tím, co člověk jen dostal. Křesťan si nemá libovat v ošklivosti, ani u tělesného vzhledu ne. Kristus řekl: „Když se postíš, potři svou hlavu olejem a tvář svou umyj“ (Mt 6, 17) Nakonec, dozvídáme se, že David:

byl ryšavý, s krásnýma očima a pěkného vzhledu (12) Tedy hezounek. Dokonce Davidovo jméno znamená „Miláček“. Od „Miláčka“ ovšem nikdo nečeká, že bude dobrým vojevůdcem. Nejde tedy o to vše pěkné umazat blátem, ale pouze vědět, že veškerá krása

tohoto světa pomíjí, je dočasná a až na druhém místě. Pravé krásy dojdeme až v nebi.

David bude „Miláčkem Božím“ po většinu svého příběhu. I přes nesnáze mu bude většina věcí vycházet, jeho víra v Boha bude dětská, přímočará – aby ne, když se mu bude všechno dařit. Ale jen dobře – nepřál by si to takhle každý z nás? David je jednou z hlavních postav Písma; také proto, abychom věděli, že někdy opravdu může život vycházet. Že nemusí vždy být život plný slz na to, aby to byl život s Bohem. O Davidovi se pěkně čte, chtěli bychom být na jeho místě – máme chtít být na jeho místě, máme chtít mít pěkný život, pokud to podmínky a především (!) spravedlnost dovolí. David si ovšem později zařídí pěkný život i za cenu vraždy manžela své milenky. Jeho život pak půjde z kopce a úplně dobré už to nikdy nebude. Kdo je vysoko, padá také z velké výšky. Ale i to je poučné pro křesťana – protože všichni křesťané jsou královského rodu, dědicové Božího království a tak i každý jejich vážný hřích je pádem z větší výšky, než u pohanů.

duch Hospodinův se Davida zmocňoval (13) I Saula se zmocňoval. Na tom je vidět, že povolání vládnout je v zásadě od Boha. Neznamená automaticky mocný = zlý.

Druhá věc: Duch se člověka zmocňuje ho, popadne ho. Jde z toho strach. V takový okamžik se člověk neřídí svou vůlí, Bůh skrze něj jedná a člověk sám sebe nepoznává. Není to stav, o kterém by člověk řekl bez váhání: Takhle to chci. Svědectví o moci Ducha máme proto, abychom se nelekali a nepropadali zoufalství z těžkých chvil, ze zkoušek a situací, které se nám zdají nad naše síly. Boží mocí někdy dokážeme víc, než bychom se nadáli – ale to v nás vzbuzuje spíše překvapení, pokoru, než že bychom pak měli chuť se chlubit tím, jací jsme machři. Poznáváme, že skrze nás jednal někdo větší.

Duch Hospodinův odstoupil od Saula a přepadal ho zlý duch od Hospodina. (14) Na tom se ukazuje, že si nevolíme mezi tím, být s Bohem a bližním, nebo být sami. Nikdy nejsme sami. A když od nás odstoupí Duch víry, naděje a lásky, přijde opak – nedůvěra, zoufalství, nenávist. Sám se sebou člověk nevydrží. Samotu snese ten, kdo ví, že, třeba někde daleko, ho má někdo rád – a že on sám má někoho rád. Přitom i ten zlý duch je od Hospodina. To nás na první poslech zaráží a leká, ale ve skutečnosti je v tom naděje: I zlé mocnosti jsou Bohu podvoleny. Bůh může toho ducha kdykoliv odvolat, není to ta, že by mu Saula ten duch „ukradl“ a Bůh by ho už nemohl získat zpět. „Jsem jist, že ani smrt ani život, ani andělé ani mocnosti, ani přítomnost ani budoucnost, ani žádná moc, ani výšiny ani hlubiny, ani co jiného v celém tvorstvu nedokáže nás odloučit od lásky Boží, která je v Kristu Ježíši, našem Pánu.“ (Řím 8, 38n)

Bude na ni hrát, kdykoli na tebe dolehne zlý duch od Boha, a bude ti dobře. (16) Rada funguje, protože i podle učitelů církve „hudba zahání ďábla“. A to nejen zbožná hudba; v radě jde o „hru na citeru“, není jasné, zda se k tmu mělo uzpívat a co. Kromě své nadpřirozené

pomoci věřícím dal Bůh ve své milosti *všem* lidem prostředek úlevy od zlých duchů. Vidíme na to, že v vposledku všechna krása, i světská, patří Bohu – a ďáblova je mrzutost, jalovost, kažení všeho a každá pachuť. Křesťan by měl jednat rozumě a prozíravě a tohoto přirozeného prostředku, hudby, užívat ve chvílích skleslosti – když je to věc, která se všem sama nabízí a je dost účinná.

David přišel k Saulovi, stával před ním a on si ho velice zamiloval; stal se jeho zbrojnošem. (21) V další kapitole to bude vypadat, jako by Saul Davida viděl poprvé. Ale všimněme si verše 17,15 „David odešel od Saula a vrátil se, aby pásl stádo svého otce v Betlémě.“ Od hezounka Davida se nečeká, že by zvládl víc, než hrát na citeru. Když dojde na válku, na vážnou věc, jako by nebyl, může jít zas domů – teď jsou vážnější starosti. A pak, platí, že „panská láska po zajících skáče“.

Ve verši 16,18 říká jeden z dvořanů o Davidovi sice „je to statečný bohatýr, bojovník i muž hbitý v řeči a pohledný“. Tedy jako by už David byl známý, proslavený. Jde však spíš o to, že tímhle způsobem se před mocnými mluví, každý návrh se jim předkládá přikrášlený, jako by to byla ta nejlepší možná věc. Mocní lidé neradi slyší špatné zprávy, nechtějí se spokojit s málem. Všechno se jim musí podávat jako „luxusní záležitost“. Dvořan se pravděpodobně snaží vlichotit, blízkost mocných křiví lidem záda. A spíše náhodou pronáší prorocká slova.

bral David citeru a hrál na ni (23) Zde možná vidíme i počátek knihy Žalmů, jejímž základem jsou Davidovy písně. V Davidovi si Bůh vybral vhodného básníka: David zažil mnoho životních situací, vítězství, radost i pronásledování, zklamání, vlastní hřích i odpuštění. V podstatě na každou životní situaci se najde nějaký žalm a křesťan by měl žalmy hojně číst a znát, pro své dobro.

A ještě jedna věc: David je fešák, zdatný bojovník, zbožný člověk a ještě umí hrát na citeru a skládat básně. To se zdá trochu moc pro jednoho člověka. Ale bývá to tak, že když se člověku daří jedna věc, časem mu jde i druhá. Když se daří, tak se daří. A tak i křesťan má usilovat o dokonalost, učit se novým schopnostem a nemá si myslet, že může být specialistou jen na jednu věc. Šalomoun říká: „Rozdej svůj díl mezi sedm, ba i osm, nevíš, co zlého se na zemi stane.“ (Kaz 11,2) A Kristus sám „Buďte tedy dokonalí, jako je dokonalý váš nebeský Otec.“ (Matouš 5,48). K radosti křesťanského života patří také poznávat nové věci a učit se novým schopnostem.

Shrnutí příběhu

1. Samuelovi je Saula líto, protože Saul není úplně zlý, ale všechno nakonec zkazí. Saul věří v Boha, ale nevěří, že mu Bůh rozumí a má ho rád, že ho neopustí. A protože nevěří

Bohu, nevěří ani lidem, kteří ho mají rádi a chtějí pro něj dobré.

2. Bůh je milosrdný a slitovný, ale kvůli žádnému lidskému zlu neztratí hlavu. Bůh nebude nikdy zoufalý, nebude naříkat s hlavou v dlaních. Dokonce i když Syn Boží, Pán Ježíš Kristus, byl ukřižován, umřel a sestoupil do pekel, Bůh nepřestal být Pánem všeho světa. Proto vyzývá Samuela, aby už nad Saulem neplakal. Ani my se kvůli žádnému člověku nemáme trápit tolik, abychom byli zoufalí.
3. Samuel obelstí podezřívavého Saula tím, že mu řekne pravdu – ale neříká pravdu tak, aby někomu ublížila. Také my nemáme na každého říct všechno, když víme, že by mu to zbytečně uškodilo. Zlé věci ovšem krýt a tajit nemáme.
4. Bůh si nevybral za krále silnější Davidovy bratry, ale nejmladšího „mazánka“ Davida. Bůh se dívá do srdce. To neznamená, že by hezký člověk musel být zároveň zlý. Krása je dobrá, ale člověk na ni nemá být pyšný. Nejdůležitější je, jestli člověk jedná správně, všechno ostatní je až na druhém místě.
5. David se stane králem, ale než „dosedne na trůn“, bude muset být ještě hodně trpělivý, hodně si počkat. My křesťané jsme už dnes králové a všechno nám vlastně patří, ale než vše dostaneme a budeme vládnout s Bohem, musíme být trpěliví. Ale máme se hodně na co těšit.
6. Když člověk uteče od Boha, nezůstane sám, aby si mohl dělat, co chce. Zmocní se ho zlý Duch. Kdo poslouchá Boha je svobodný, kdo neposlouchá, nebude vědět, co má dělat, co si počít.
7. Hudba zahání ďábla. Když je nám smutno, můžeme si zpívat a bude nám líp. A vidíme, že Bůh poslal pomoc dokonce i Saulovi, který Boha opustil. Všechno dobré, co lidé mají, mají od Boha.
8. Davidovi všechno jde – umí bojovat i hrát na citeru. Protože důvěřuje Bohu a nevzdává se. Také my se nemáme nikdy vzdávat a máme se toho snažit naučit co nejvíc – nikdy nevíme, co se nám bude hodit. A nejvíc se toho člověk může naučit jako dítě, čím je starší, tím se učí hůř.

Motivační otázky

Mohlo by být pěkné zeptat se dětí, kterou písničku mají nejraději, jestli si rády zpívají, na jaký hudební nástroj by rády hrály nebo co by se v životě chtěly naučit.

Kam dále

NŠ Louny

Katechetické cykly

NŠ Louny

Biblický odkaz (kat)

1 Samuelova 16